

ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอ และการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะ
ที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ
พ.ศ. ๒๕๕๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๘ ประกอบมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติจึงกำหนดระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการร้องขอ และการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“การเลือกปฏิบัติ” หมายความว่า การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ และให้หมายความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดที่กระทบต่อคนพิการแม้จะไม่มีเจตนาหมายเป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ โดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับเพราะเหตุแห่งความพิการด้วย

“คู่กรณี” หมายความว่า คนพิการซึ่งทำการร้องขอและผู้ถูกร้องที่เป็นหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติ

“การร้องขอ” หมายความว่า การที่คนพิการซึ่งได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติได้นำเสนอข้อเท็จจริงโดยทำเป็นคำร้องเพื่อให้คณะกรรมการ ได้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการนั้นได้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

ข้อ ๔ ให้เลขาธิการรักษาการตามระเบียบนี้และมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติตลอดจนกำหนดแบบเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะอนุกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

ข้อ ๕ ให้มีคณะอนุกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง ประกอบด้วย

(๑) ประธานอนุกรรมการ

(๒) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข เป็นอนุกรรมการ

(๓) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลที่องค์การคนพิการแต่ละประเภทเสนอจำนวนเจ็ดคน

(๔) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลที่มีได้เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของ (๒) และไม่ได้เป็นกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ของ (๓) จำนวนเจ็ดคน

การแต่งตั้งอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๓) และ (๔) ให้แต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการงานด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดการความขัดแย้ง สิทธิมนุษยชน การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพหรือสวัสดิการสังคม ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้ที่มีบัตรประจำตัวคนพิการอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการ

ให้เลขาธิการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๖ ให้ประธานอนุกรรมการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้แทนของคณะอนุกรรมการในการติดต่อประสานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการเลือกปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(๒) ศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเห็นเสนอคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการร้องขอไว้พิจารณาหรือไม่

(๓) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรวบรวมข้อเท็จจริงและการจัดทำร่างการวินิจฉัยเพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการ

(๔) ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุแห่งการร้องขอ แนวนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ วิธีปฏิบัติ เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการเลือกปฏิบัติเพื่อเสนอต่อคณะอนุกรรมการ

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ หรือตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ ๗ ในกรณีคณะกรรมการประกาศกำหนดให้ประธานอนุกรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้และทำงานเต็มเวลา ให้มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทน สำหรับค่าใช้จ่ายอื่นให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และอัตราค่าตอบแทน รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการสรรหาประธานอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนดให้สำนักงานจัดให้มีระบบงาน สถานที่ บุคลากร งบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์รองรับการปฏิบัติหน้าที่ของประธานอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง และขอตั้งงบประมาณประจำปีหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อเป็นค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นของประธานอนุกรรมการตามวรรคสอง

เมื่อมีการสรรหาและแต่งตั้งประธานอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามข้อ ๕ (๑) พ้นจากหน้าที่

ข้อ ๘ ให้นำความตามมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาบังคับใช้กับวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และนำความตามมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ ๕ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะนโยบาย แนวทางและมาตรการเกี่ยวกับการจัดการเลือกปฏิบัติ

(๒) เสริมสร้างความตระหนักรู้ถึงสิทธิต่าง ๆ ที่คนพิการพึงได้รับอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป

ตามกฎหมาย

(๓) ไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทก่อนมีการวินิจฉัยการร้องขอ รวมทั้งไกล่เกลี่ยในกรณีดำเนินการในระดับหน่วยงานหรือจังหวัดแล้วแต่ไม่สำเร็จ และอาจแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยปฏิบัติหน้าที่แทนก็ได้

(๔) รวบรวมข้อเท็จจริงและจัดทำกรณียุติการวินิจฉัยในกรณีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดกระทำการซึ่งมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติแล้วเสนอการวินิจฉัยนั้นต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยและมีคำสั่งชี้ขาดในกรณีพิพาทนั้น และอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับผิดชอบสำนวนเพื่อดำเนินการแทนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้

(๕) ประกาศกำหนดแบบคำร้องขอ สัญญาประนีประนอม หรือวิธีปฏิบัติอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้

(๖) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๒

การร้องขอ

ข้อ ๑๐ ผู้มีสิทธิร้องขอ ได้แก่

(๑) คนพิการที่ได้รับความเสียหายหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำที่มีลักษณะการเลือกปฏิบัติ หรือ

(๒) ผู้ดูแลคนพิการในกรณีคนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถหรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถไปร้องขอด้วยตนเองได้ หรือ

(๓) องค์กรด้านคนพิการหรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการให้ดำเนินการร้องขอแทน

ข้อ ๑๑ ให้บุคคลตามข้อ ๑๐ ร้องขอเป็นหนังสือหรือส่งทางไปรษณีย์หรือด้วยวาจาหรือด้วยวิธีการอื่นใดเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการวินิจฉัยและมีคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ โดย

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ร้องขอต่อสำนักงานหรือหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการประกาศกำหนด หรือหน่วยงานอื่นตามที่เลขาธิการประกาศกำหนด

(๒) ในจังหวัดอื่นให้ร้องขอต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด

ข้อ ๑๒ เมื่อได้รับการร้องขอตามข้อ ๑๑ แล้ว ให้หน่วยงานซึ่งรับการร้องขอดำเนินการ รับเรื่องลงสารบบตามประเภทของข้อพิพาทและมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมทั้ง เสนอความเห็นต่อหัวหน้าหน่วยงานส่งเรื่องให้จังหวัดเพื่อเสนอคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประจำกรุงเทพมหานครดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงภายในสามสิบวัน เพื่อนำเสนอต่อ คณะกรรมการต่อไป

ข้อ ๑๓ ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงพร้อมสรุปความเห็นเสนอต่อ คณะกรรมการโดยเร็ว แต่ต้องเปิดโอกาสให้คู่กรณีชี้แจงเป็นหนังสือและแสดงพยานหลักฐานประกอบ คำชี้แจงของตนตามควรแก่กรณี เว้นแต่เป็นกรณีที่คณะกรรมการอนุญาตให้ชี้แจงด้วยวาจา ต่อหน้าคณะกรรมการ หรือวิธีการอื่นใด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบสำนวนดำเนินการตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมเพื่อเสนอ ข้อเท็จจริงและความเห็นต่อคณะกรรมการ ทั้งนี้ คณะกรรมการจะรับฟังพยานหลักฐานอื่น นอกจากข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควร

บุคคลที่เชิญมาให้ถ้อยคำแต่ไม่ยอมมาโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่พิจารณาใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐

บุคคลที่คณะกรรมการเชิญมาให้ข้อเท็จจริงหรือถูกเรียกมาให้ข้อเท็จจริงหรือเป็นผู้ให้ ความเห็นตามข้อนี้ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายอื่นตามอัตราที่เลขาธิการประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อ ๑๔ ในการรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาการร้องขอ จะต้องเปิดโอกาส ให้คู่กรณีได้แสดงพยานหลักฐานของฝ่ายตนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าคู่กรณีมิได้ปฏิบัติ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคู่กรณีที่ไม่ได้แสดงพยานหลักฐานนั้น หรือไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุน หรือยอมรับข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการ พิจารณาจัดทำกรณินิจฉัยหรือจะพิจารณารวบรวมข้อเท็จจริงเพิ่มเติมต่อไปก็ได้

ข้อ ๑๕ ในกรณีผู้ว่าราชการจังหวัด หรือคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ประจำกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการเห็นว่าในระหว่างการรวบรวมข้อเท็จจริง ถ้าจัดให้มีการประนีประนอมกันแล้วจะทำให้ข้อพิพาทระงับโดยเร็ว ให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการไกล่เกลี่ยโดยเร็ว ทั้งนี้ อาจจัดให้มีคณะบุคคลทำการไกล่เกลี่ยก็ได้

หมวด ๓

การวินิจฉัยการร้องขอ

ข้อ ๑๖ การวินิจฉัยและการออกคำสั่งชี้ขาดของคณะกรรมการอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อผู้ร้องขอ
- (๒) หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดที่เป็นเหตุแห่งการร้องขอ
- (๓) เหตุแห่งการร้องขอ
- (๔) ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในเรื่องที่มีการร้องขอ
- (๕) เหตุผลแห่งการวินิจฉัยและการออกคำสั่ง
- (๖) การวินิจฉัยและการออกคำสั่งในประเด็นแห่งการร้องขอ
- (๗) คำสั่งให้หยุดการกระทำหรือกระทำทำให้เหมาะสม (ถ้ามี)

ในกรณีกรรมการคนใดไม่เห็นด้วยกับการวินิจฉัยและการออกคำสั่งให้บันทึกเหตุผลแนบไปกับการวินิจฉัยและการออกคำสั่งนั้นด้วย

คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ข้อ ๑๗ ก่อนคณะกรรมการจะมีการวินิจฉัยและการออกคำสั่งอาจมอบหมายให้คณะกรรมการหรือสำนักงานหรือหน่วยงานของรัฐอื่นหรือบุคคลอื่นใดดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงหรือไกล่เกลี่ยอีกก็ได้

เมื่อคณะกรรมการได้มีการวินิจฉัยและออกคำสั่งแล้ว ให้สำนักงานเสนอการวินิจฉัยและคำสั่งต่อประธานกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติหรือบุคคลที่ประธานกรรมการมอบหมายเพื่อพิจารณาลงนามในการวินิจฉัยและคำสั่งแล้วแจ้งให้คู่กรณีทราบต่อไป

ข้อ ๑๘ ให้สำนักงานมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบในงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (๒) ดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาการร้องขอตามหมวด ๒
- (๓) ศึกษาและรวบรวมข้อเท็จจริงพร้อมทั้งจัดทำร่างการวินิจฉัยและการออกคำสั่งเพื่อเสนอต่อประธานกรรมการ

(๔) วิเคราะห์เหตุแห่งการร้องขอเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการ
ของหน่วยงานของรัฐหรือวิธีปฏิบัติขององค์กรเอกชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ